

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DE WERKSTADT
12.
Franco per post. 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIE:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

Wij deelen de onderstaande stukken mede, behorende tot de gewichtige zaak van Java, zooals dezelve in het bijvoegsel der *Nieuwe Rotterdamse Courant* van gisteren dingsdag voorkomen. Deze mededeeling verplicht ons, onze verdere hemerkingen over het, in ons vorig nummer medegedeelde besluit van den Gouverneur-Generaal van Neerlandsch Indie voor heden achter te houden. Wat het onderstaande (tweede) stuk betreft, wij deelen het zonder eenige uitwijdingen mede. En inderdaad, wat zouden wij kunnen, zeggen over een besluit, waarna om welk voegsel het, onder de naam van jongerijndheid, en hetzelve onzin met elkander den strijd voeren, zonder nog te spreken van den, van alle catholijke vormen afwijkenden inhoud van hetzelfde. Slechts willen wij vragen of het niet tegen alle gezond verstand en waarschijnlijkheid aandruischt, dat een priester door zijn bisschop, om zijne wijze van zich te bewegen zou gesuspendeerd worden? Veel eer vragen wij, of misschien niet zedelijk geestes, of werkelijke handelingen tot die onzinnigheid hebben aanleiding gegeven? Hebben misschien de gesuspendeerde priesters met de protestantsche handelingen willen volgen, en zich in de bestuuringen van den handel geworpen, met verwaarloozing der dure pligten, welke hun heilig ambt hun oplegde? Wij vragen nog of het eervol is voor Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Neerlandsch Indie, om op *zulk* stuk een zoo ongehoord besluit te nemen en zich het recht aan te matigen, eenen door den Koning erkenden en aangestelden pastoor in de uitoefening van zijne functien te schorsen en te verbannen door de wettige overheid der Kerk gesuspendeerde priesters tot pastoor aan te stellen?

Wij hebben heden nog slechts zeggen, dat de zaak, welke gevolgen dezer zaak zoo veel waardiger zijn, als naar wij vernemen, dat den Eerw. Heer Escherich, die zoo als men weet eenigen tijd geleden, uit Java alhier is aangekomen, gelukt was om met de Regering alhier de zaak op eenen gewenschten voet geregeld te zien, hetgeen des te gemakkelijker was, daar wij tevens vernemen, dat vóór de aankomst van den Eerwaarden Heer Escherich, die den 2 December Batavia verlaten heeft, het gedrag van Mgr. Grooff de volkomene goedkeuring van onzen rechtvaardigen Koning, die niet vergeten had, welke gewichtige diensten Mgr. Grooff in de West van den lande zoo wel als aan de godsdienst en aan de beschaving bewezen heeft, had weggedragen; zodanig zelfs dat hij een Koninklijk Besluit van den 12 December der vorigen jaars, de assistenten van Mgr. Grooff, die thans met hunnen eerwaardigen leidsman verbannen zijn, het radicaal van voor de Indische erkende priesters bekomen hebben. Deze laatste omstandigheid doet ons oopen, dat de zaak op Java niet tot het uiterste schragt worde, alvorens de tijding van 's Konings hooge beslissing aldaar aangekomen zij.

VERGADERING van het R. K. Kerk- en Armenbestuur, gehouden Zaterdag morgen den 20 September 1845.

Aanwezig de heeren A. Grube, Voorzitter, N. J. Heere, Lid, Frissaert, Lid, G. J. Hueser, Lid en Secretaris.

Deze vergadering gehouden wordende op het verzoek van den voorzitter tot het doen eener belangrijke mededeeling, zoo geeft Z. Wel Eerw. aan de overige leden kennis:

Dat hij in zijne kerkelijke waardigheid is geschorst door den Apostolischen Vicaris van Batavia, J. Grooff, en zoo het presidium van het Roomsche Katholijk kerkbestuur heeft overgegeven aan het oudste lid den heer N. J. Heere.

Waarna de voorzitter afstreeft, en het lid de heer N. J. Heere verklaart, de hem opgedragene betrekking op zich te nemen.

Dientengevolge vergadert het bestuur op nieuw, bestaande uit:

den heer N. J. Heere, Voorzitter, Frissaert, Lid, G. J. Hueser, Lid en Secretaris.

De vergadering heeft het door den afgetreden voorzitter medegedeelde bijt. eenstemmig besluit, genomen door die schorsing de gemeente zonder pastoor is, en het bestuur zoowel aan de gemeente als aan het gouvernement van waardiging achting is, van alle klemodien en kerkelijke ornamenteen voorhanden.

1°. De Kerk te sluiten, tot tijd en wijle hetzij de pastoor Grube weder in diens waardigheid hersteld, of wel een door het gouvernement van Neerlandsch Indie beoemd geestelijke voor die gemeente aangezield zal zijn.

2°. Den resident van een en ander kennis te geven, om het gouvernement van Neerlandsch Indie met onze handelingen bekend te maken, en hetzelfde tevens om de gunst te verzoeken, den pastoor Grube in zijne waardigheid te dien herstellen, hebbende deze waardige man bijna veertien jaren aan het hoofd dezer gemeente gestaan, en door zijnen handel en wandel tot waardig voorbeeld gestrekt, en steeds de achting en toegenegenheid der hoofden van de verschillende besturen verworven.

(Missive dd. 21 September 1845 n°. 12) aan den Resident.

Tot het behandelen der afz. besluiten voortvloeiende verrigtingen overgane, verklaart de waarnemende President de vergadering voor gesloten.

De waarnemende President en leden van R. K. Kerk- en Armenbestuur

Vom Extract conform.
(w. g.) N. J. HEERE, President
FRISSAERT,
HUESER, Secretaris.

Ten gevolge van bovengemelde vergadering is aan de Hooge Indische Regering gezonden het onderstaande

PROTEST en KLAGT der *denkende* Katholijke christenen te Samarang, tegen en over de willekeurige handelingen van den apostolischen Vicaris J. Grooff te Batavia, uitgeoefend op den weleerwaarden heer M. Grube, Roomsche Katholijk pastoor te Samarang.

Tot luttel smart en droefheid van alle ware oprechte katholieken der R. K. gemeente te Samarang heeft zij, zondag den 21 september 1845 bij die gemeente eene gebeurtenis plaats gehad, welke in

de nieuwe geschiedenis vreemd, en in die van Nederlandsch Indie onbekend is. Ook aan alle redelijke christenen van andere geloofsbedenissen, heeft de gebeurtenis waarvan hier de rede is, tot groote ergernis verstrekt en de algemeene afkeuring verdiend.

De droevige zaak waarvan boven gewag gemaakt en die van een teederen aard is, is de volgende:

Zondag morgen kreeg de geheele katholieke gemeente alhier de overtuiging, dat dien morgen in het kerkgebouw dier gemeente gene openbare godadienstoefening zoude gehouden worden, dat het behdhuus gesloten en de sacristy, waarin de klemodien en kerkbehoeften der gemeente geborgen waren, verzegeld was.

Een ieder stond verbaasd over dat vreemde nouzal en verlangde te weten, welke redenen tot deze buitengewone handelwijze aanleiding hadden gegeven. De heeren leden van den kerkeraad, en eenige anderen van de notabelsten der gemeente, hadden daags te voren door de schriften, welke de eerwaarde heer pastoor Grube van den Vicaris Grooff had bekomen, zich overtuigd, dat laatstgenoemde geestelijke, den weleerw. heer pastoor Grube, bij eene geestelijke akte, dd. 10 dezer, en geleide van dezelve, dd. 12 dezer no. 22, van van de uitoefening zijner geestelijke jurisdictie, en zelfs van de orde van den geestelijken stand ontheven had.

De eerwaarde pastoor Grube, gehoorzaam aan de bevelen der geestelijke hiërarchie, moest toen in weerwil zijner onschuld, met een bekued hart over de wanorde en opspraak, welke het onberaden besluit van den Vicaris Grooff noodwendig ten gevolge had, aan den kerkeraad en de notabelen der gemeente kennis geven, dat zijn weleerw. vooreerst geene geestelijke functien meer inogt uitoefenen.

Met de meest mogelijke kalmité van geest bestraande Zijn Wel Ew. met de heere leden van den kerkeraad den maatregel, welke op dat gevaarlijk oogenblik te nemen was, opdat de orde, door de geestelike hiërarchie geschorst, geene belediging of overtreding der wetten des lands konde ten gevolge hebben.

Daarna legde de waardige pastoor voor die vergadering het presidium over den kerkeraad neder, om dat eerwaardig ligchaam niet in hunne werkzaamheden te belemmeren; noch aan de wezenlijke zaak een rigting te geven.

Geen Roomsche Katholijk geestelijke zich op dat oogenblik (zaterdag morgen) daar ter plaats bevindende, welke naar de wetten des lands van de hooge regering dezer gewesten, de bevoegtheid had erlangd om als christen leeraar openlijk kerkelijke diensten te mogen verrigten, zoo is de kerkeraad (hulde zij dat eerwaardig ligchaam het verstandig besluit gekomen, om in afwachting van de beschikking der hooge regering den inbreuk der lands wetten, en als middel van voorzorg, het kerkgebouw te sluiten, zaken van waarde, de gemeente toebehoorende de sacristy der kerk te verzegelen.

De acte van schorsing door den Vicaris Grooff aan den weleerwaarden heer pastoor Grube, door de tusschenkomst van den zich noemenden Apostolischen vicaris pries er Heuvels ter hand gesteld, willen wij niet ontfouwen, noch in zijn geheel beoordeelen; doch om eenig licht aan deze zaak te geven, moeten wij als onpartijdige christelijke deelaars volmondig verklaren, dat wanneer de kerkeraad Grooff in beradenheid en naar christelijke beginselen ware te werk gegaan, de suspensie daarvan uitgesproken, maar genoeg ware geweest.

iemand, van het meest zedeloos gedrag en smaad- dig den naam van christen te dragen.

En wat is nu het geestelijk feit, waarvan die suspensiebrief een gevolg is.

Alle R. K. geestelijken in dit gewest hebben tot op de komst van den Vicaris Grooff, zoo van den Heiligen Stoel (Rome) als van de gewestelijke overheid hier te lande, en dat was geheel redelijk, geheel verstandig, de bevoegdheid gehad, zich buiten de Kerk en de kerkelijke bediening te mogen kleeden, in kleding van stof, klaar en snede, zoo als hier te lande voegzaam en doelmatig was.

Aan die vergunning heeft de eerwaardige pastoor Grube voor de komst van den Vicaris Grooff zich steeds gehouden, door zich van het hoofd tot de voeten toe, in het zwart op zulk eene deftige wijze te kleeden, dat hij, waar hij ook was, den resident, den gouverneur-generaal, ja zelfs den koning had kunnen ontvangen. Na den ontvangst van het eerste voorschift van den Vicaris Grooff op de kleederdracht der geestelijken in dit gewest, heeft de nitmuntende pastoor Grube zich als een gehoorzaam kind der kerk van Rome gedragen. Aanstou heeft ZWew. niet willen geven; aan de fatsoenlijke gezellige kringen heeft ZWew. zich, in weerwil van zich zelve, door de voorgeschrevene ondoelmatige kleederdracht voor een tijd onttrokken; ofschoon ZWew. levendig bewust was, bij zulk een verkeer algemeen, en eigen nut te sichten. Die, welke gepaste uitspanningen belet, verdooft den geest, de rede, het verstand, en drukt de openruimheid des gemoeds neder, welke den geestelijken leeraar en ieder mensch zoo noodwendig is.

Om den Vicaris Grooff eeuwig genoeg te geven en den zendeling van Grooff zooveel beleefdheid te bewijzen als maar immer in den tegenwoordigen toestand van den eerwaardigen Grube mogelijk was, heeft deze den zendeling van Grooff (Heuvels) nu en dan des middags of des avonds ten eten onthaald, waarbij ook notabelen der gemeente zich bevonden.

Bij die gelegenheden had deze Heuvels den waardigen pastoor niet gekleed gezien volgens zijn model (zooals hij Heuvels was) en zulks heeft die man aan zijnen zender berigt.

Dit is alles waarom onze eerwaardige door christen en onchristen alom geachte leeraar Grube eene schorsing in zijne geestelijke beroepsbezigheden van den Vicaris Grooff ontvangen heeft.

De Vicaris Grooff heeft door zijne onberadene, dolzinnige handeling ten opzichte van den weleerwaarden pastoor Grube, geheel en al onze achting en ons vertrouwen verloren; en daarom komen wij tot den wensch, tot het innigste verlangen, dat de Vicaris Grooff de suspensie over den voorbeeldigen heer pastoor Grube, onverwijld en onvoorwaardelijk intrekke; de beleediging en hoon welke de heer Vicaris Grooff aan den waardigen pastoor en zijne gemeente heeft aangedaan, op eene betamelijke en zijner waardige wijze beroept, vergoedt en herstelt.

Den geestelijken Heuvels, die wellicht de oorzaak is van al hetgeen de Roomsche-Katholieke gemeente alhier tot schaande en spot van andersdenkenden (als wij Katholijken) wedervaren is, van hier te verwijderen.

Den geestelijken Heuvels hier te lande nimmer meer te vertrouwen, noch eenige christelijke geestelijke functien te vergunnen.

Den heer Vicaris Grooff te doen kennen, dat de Katholieke gemeente te Samarang Nederland's heil en welvaren niet aan eene willekeurige geestelijke magt, ten nadeele van Gods rijk, ten nadeele van al wat redelijk is, zal opofferen.

Den Vicaris Grooff te doen kennen en gevoelen, dat de denkende Katholijken mede de steun der nederlandsche natie zijn, en willen zijn.

Den Vicaris Grooff te doen kennen, dat de Katholijken te Samarang aan den kern hechten, maar den schors niet kunnen gebruiken.

Den Vicaris Grooff te doen gevoelen, dat de Katholieke christenen te Samarang het middel niet met het doel willen verwisseld hebben.

Den Vicaris Grooff te willen doen kennen, dat de oprechte Katholijken te Samarang geene bijzaken tot hoofdzaken, noch de hoofdzaken tot bijzaken gemaakt hebben.

Dat de ware Katholijken te Samarang, hoe hoog en verhef zij ook voor de moederkerk (voor Rome) hebben, echter niet kunnen gedoogen, dat christelijke beginselen, vrede en eendragt onder alle christenen, zonder onderscheid van christelijke gezindten, gebannen worden.

Den Vicaris Grooff buitendien te doen gevoelen, dat de gemeente (de christenschaar) niet voor den

bischop, (de geestelijke overheid) maar, dat de geestelijken voor de gewillige, gedwee christenschaar daar is.

Dat, hetgeen de leeraars van Gods-woord, en heil' evangelie sprekend van den kerk leeren, ook in hun eigen hart moesten willen, en handelen, en wandelen naleven, enz. enz.

Aldus gedaan te Samarang, 24 September 1845. Was gesceken door al de leden der R. K. gemeente te Samarang.

Dit stuk is op den 30sten September 1845, van het postkantoor te Samarang aan den gouverneur-generaal ingezonden.

ITALIE.

ROME, 18 maart. Zoo er menschen mogten gevonden worden, die ter goedertrouw nog eenigen twijfel koesteren over de waarheid van het verhaal der abdij van Minsk, zal het volgende, naar ik meen, alle onzekerheid doen verdwijnen. De basilianische ritus is zeer ingewikkeld in zijne bijzonderheden. Dit heeft Z. Em. den kardinaal Casarpani, die dien ritus met ijver bestudeerd heeft, eenige dagen geleden op het denkbeeld gebragt, om zich te vergewissen van de kennis der abdis van Minsk omtrent deze aangelegenheid. Hij heeft haar dus bezocht, en, als wilde hij zelf onderrigt worden, haar ondervraagd omtrent al de punten van den regel en den ritus van den H. Basilius. Z. Em. twyfelde wel niet aan de oprechtheid dezer heldhaftige vrouw, maar hij verlangde een onomstootbaar bewijs te erlangen, dat zij inderdaad eene zuster der orde van den H. Basilius was. Dit onomstootbaar bewijs heeft hij zoo volledig verkregen, dat hij verklaard heeft de diepste overtuiging te hebben opgedaan, dat moeder Makrena wezenlijk tot de orde van den H. Basilius behoort en dat hij meer dan ooit van hare volmaakte oprechtheid verzekerd is. Al dagnen, die den ootmoed dezer heilige religieuzen kunnen overwinnen en het geluk bekomen tot haar toegelaten te worden, behouden geen schijn van twijfel over. In het klooster der H. Drievaldigheid-del-Monte is zij een voorwerp van stichting en bewondering voor de eerbiedwaardige religieuzen, die hare zorgen aan haar besteden. Zij heeft verlof gevraagd en verkregen om al de godsdienst oefeningen in haar eigen klooster gebruikelijk, na te leven. Dagelijks bidt zij de uitgebreide slayonische getijden, welke zij te Minsk had. Nu vraag ik het, kan men nog gelooven dat er nooit basilissen van haren naam in Rusland bestaan hebben, of dat geene enkele Basilis de grenzen van dat land overschreden heeft? Is het mogelijk dat eene der groote mogendheden zich tot zoodanige schending der waarheid verlage?

De feestdag van den H. Gregorius is den 12 dezer maand met de meeste plegtigheid gevierd geworden in de schoone kerk van Monte-Celjo. Een triduum was er gehouden voor de bekeering van Engeland. Eene menigte engelsche catholijken waren gekomen om neder te knielen voor die altaren, van waar, op de stem van den H. Gregorius, de apostelen waren uitgegaan, welke Engeland bekeerd hebben. Bij gelegenheid dezer sandoenlijke plegtigheid heeft zich eene vereeniging opperigt, met het doel om geheel de maand maart toe te wijden aan gebeden voor de bekeering van Engeland. Een aantal missen worden dagelijks in de kerk van Jesus en in alle bijzondere kerken en kapellen van Rome tot dat einde opgedragen.

De H. Vader heeft aan den heer Newman een schoon orscifix ten geschenke gezonden.

De zaken met Spanje blijven steeds in statu quo; er wordt niet meer gesproken van het vertrek van Mgr. Brunelli.

De officieele demissie van Mgr. den bisschop van Algiers is gisteren aan den Paus ter hand gesteld. Ik acht mij gelukkig u te kunnen melden, dat de gezondheid van den H. Vader bij voortdurend voortreffelijk is. (part. corr. van l'Univers.)

— De H. Vader zal een tweede consistorie houden na de paascheesten, op donderdag 18 april. De kardinaal Riario-Sforza, aartsbischop van Napels, zal naar men zegt, eenige dagen vroeger komen. Hij zou in dat consistorie den hoed uit handen van den Paus ontvangen, en, even als de kardinaal-bischop van Arras, de plegtigheid bijwonen bij welke Z. H. den mond open aan de nieuwe leden van het H. college, dat is: hun met het regt bekleedt om te stemmen in het conclave en in de hun aangewezen congregatien. Tevens zullen een aantal opstaande zetels vervuld worden; men meent dat de Franche bisschoppen van Pamiers en Algiers in datzelfde consistorie gepreconiseerd zullen worden. De kardinaal de la Tour d'Auvergne, bisschop

van Arras, is van voornemen, om, onmiddellijk na deze plegtigheid, naar Frankrijk terug te keeren.

— Zondag den 15 maart, na de pontificale mis, welke de Paus in de Sixtinsche kapel had bijgewoond, ontving de Paus het afscheid bezoek van den grootprins Constantijn van Rusland. Z. H. was vergezeld van den heer von Boutenoff en een aantal andere personen van zijn gevolg, die tevens toegelaten werden tot de eer, om Z. H. hante huld aan te bieden.

DUITSCHLAND.

BEIJEREN. In de 18zitting der Beijersche Tweede Kamer heeft de deken Bauer, voornam orgaan van de protestantsche synode van Ansbach, eene klagt ingeleverd over voorgewende schendingen der grondwet ten nadeele der protestantsche regten en belangen. Dit was eene nieuwe batterij, tegen den heer von Abel in werking gebragt. De uitspraak der Kamer op de voorstellen van den prins von Wrede, doet vooruitzien hoe zij de klagten van den predikant Bauer zal aanneemen. Inmiddels is er in Beijeren geen verstandig mensch, die niet erkent moet, dat de behoudende partij groote diensten aan het protestantismus bewezen heeft, door het te behoeden van de insluiping der oorzaken van ontbinding, welke het in het overige Duitschland ondermijnen. Het Gustaaf-Adolf genootschap van de eene zijde en het rougeaunismus van de andere, waren voor de evangelische Kerk twee dreigende gevaren, waarvan zij alleen door de wijsheid van het gouvernement des konings bevrijd is gebleven. Thans roept het protestantismus de demagogie te hulp, deze luistert naar dat geroep; om het echter ver van zich af te werpen op den dag harer zegespraak. Ook hier heeft het gouvernement de protestantsche Kerk van Beijeren gereed en tot loon dezer weldaden oogt het slechts beschuldigingen en klagten in.

Al de protestanten zijn echter niet zoo blind en onregtvaardig. Alzo zegt Dr. Seitz, van Darmstadt, in een werk, dat hij onlangs over de regten der herders geschreven heeft: « De beijersche wetten » komen mij allersgeschiktst voor om te doen zien » hoe de staatkundige wetgevingen onzer dagen » kerkelijke wetgevingen moeten begrijpen, zich » daarnaar schikken en dezelve ondersteunen. Deze » Staat (Beijeren) heeft zich, onder het oogpunt der » kerkelijke wetten, tot eene zoo hoogen graad van » volmaaktheid verheven, dat hij geroepen schijnt » te zijn om als eerste voorbeeld aan het hoofd van » alle andere wetgevingen der duitse Staten te » schitteren. » Overigens houden de aanstaande beraadslagingen der Kamer over dit onderwerp reeds de algemeene aandacht gespaard, ofschoon het niet moeijelijk is dertzelve uitkomst te voorzien; want zich beklagen en de gegrondheid zijner klagten bewijzen zijn twee zeer verschillende zaken.

Men is in deze dagen ijverig werkzaam om verlof te bekomen tot vestiging van de Zusters der Liefde in de beijersche paltskreis. Tenzij de Kamer haar veto daartegen uitbrengt, (hetgeen niet zeer waarschijnlijk is) zullen die eerbiedwaardige Zusters nog dit jaar te Ederheim en te Deiderheim gevestigd worden.

POSEN. Naar luid der duitse dagbladen duren de arrestatien in Krakau, Gallicie en het hertogdom Posen steeds voort. Men schat het getal der gearresteerden in de stad Krakau alleen op 500.

De heer Minotoli, president der politie te Posen, heeft hij een berigt van den 24 maart bekend gemaakt, dat de vrijheid van communicatie tussehen de verschillende punten der stad hersteld is. Daarentegen wordt het verbod om wapens te dragen ten strengste gehandhaafd.

ENGLAND.

LONDEN 29 maart. De beraadslagingen over de tweede lezing der bill betrekking op de graanwetten hebben tot dezen nacht ten afsluiting voortgeduurd. De stemming heeft ten laatste plaats gehad met de volgende uitkomst: voor de tweede lezing 302 stemmen, tegen 214; meerderheid voor het ministerie 88. Men zal zich herinneren dat bij de eerste stemming het ministerie eene meerderheid telde van 97 stemmen. De derde lezing der bill is bepaald op aanstaanden vrijdag. Heden moet de Kamer zich bezig houden met het wetsontwerp over de heroverming der percelen en eigendommen in Ierland. Men verwacht daarover levendige beraadslagingen. De bill betrekkelijk de wijzigingen in het tarief van aanstaanden Zaterdag in beraadslaging komen.

SPANJE.

MADRID 22 maart. Het ministerie is heden weder in raad vergaderd geweest; niets is over de genoemde bespreking uitgelekt.

Het gerucht loopt dat weldra een nieuw decreet over de drukpers het licht zal zien, dat weder gestreng zal wezen dan het eerste.

De koningsgezinde dagbladen verlaten ingesloten het veld der staatkundige polemiek. *El Catolico* en *la Esperanza* leggen even verklaring af in de *Revista* in, als de liberale dagbladen, en maken bekend, dat zij zullen ophouden te verschijnen.

Men verzekert dat het gouvernements eerste daags een decreet, betreffende de politiek der geestelijkheid zal uitgaan.

NETERLAND.

IN HERTOGENBOSCH, 1 april.

Nadere bij ons onder het afdrukken dezes ingelaten berichten uit Neêrlandsch Indië melden, dat Mgr. Grooff werkelijk met zijn gevolg op 1 februarij II., de reis naar het Moederland heeft aangevaard.

Naar wij verneemen zal heden de raad dezer stad vergaderen, om mededeeling te ontvangen eener van de Hooge Regering bij het Stedelijk Bestuur ingekomen Missive, waarbij de magtiging verleend wordt, om binnen deze stad het station voor den aan te leggen Spoorweg te vestigen.

Gisteren werd de Edel Groot Aelth. heer Mr. Jaspers met de gewone plechtigheid geïnstalleerd als raadsheer in het Provinciaal Gerechtshof van Noord-Brabant.

Gisteren heeft alhier de publieke aanbesteding plaats gehad van het gedeelte grindweg van Beers naar Cuyk. Dit werk is toegewezen aan de heeren A. Smits en Cr. te Rossum voor f 6200.

KAMPEN, 29 Maart. De plechtige van Mr. P. M. van Goens, voorzitter bij het arrond. gerechtshof van Overijssel, in het appel van den heer van Hulst, met een overzigt van het gansche beloop der zaak en het arrest van de eerste hof, zal naar men zegt demaal de pers verlaten.

Aan de redactie hebben drie onzer bekwaamste redacteurs de laatste maanden geschreeft, om de tegen de *Revue des Droits* en van den *Spekulant* gevoerde rechtsgedingen met hunne kennis en scherpe blik te lichten, en tegen de verkrachtigingen het regt van vrije beoordeeling der redactie van hare daden, door de grondwet gewaarborgd; en onder onze natie gedurende drie eeuwen geheiligd, met nadruk op te komen. Men hoop dat hunne brochures nog voor dat gemelde zaken voor den Hoogen Raad behandeld worden, het licht zullen zien.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van maandag zijn de berandslagen over de voorstellen der commissie tot wijziging van het reglement van oede tussende gebragt. Nadat al de artikelen en hoofdstukken waren goedgekeurd is met 25 tegen 24 stemmen besloten, om het nieuw gewijzigde reglement van oede tussende aanvang van de zitting der Kamer van 1846—1847 in werking te brengen.

DE FRANSCHE AMBASSADEUR.

De fransche ambassadeur heeft den 23 dezer een openbare lezing van den generaal Narvaez te Madrid gehad. De ambassadeur van het spaansch ministerie van defensie is den 22 uit Madrid vertrokken, met de bedoeling door den Infant don Enrique; de inhoud derzelve is echter geheel onbekend.

Uit Rome schrijft men dat de Grootvorst Constantijn, na afscheid genomen te hebben van den Paus den 20 Rome zou vertrekken, om over land naar Napels en van daar naar Palermo te gaan. Men zeide dat K. H. voor Paschante Rome zou wederkeeren in het gezelschap zijner doortlichtige Moeder en der Vorstin Olga.

Een brief uit Livorno meldt, dat een russisch eskader in die haven is aangekomen, bestemd om den Grootvorst Constantijn na al de havens der Middellandsche Zee te geleiden, onder welke ook Toulon worden aangewezen.

De Keizerin van Rusland is den 18 maart met haar gevolg te Napels aangekomen. Men denkt dat H. M. er tot den 2 april verblijven zal, om er de Goede Week door te brengen. Tegen den 21 april zal H. M. hare reis voortzetten langs Florence en noordelijk Italië.

De koning van Pruisen heeft aan de koninklijke bibliotheek van Athene alle dubbele werken van de klassieke schrijvers gegeven, welke zich in de bibliotheek der pruisische universiteiten bevinden, ten behoeve van de geleerden. Dezelve bedragen 1,432 werken en 5,658 deelen, benevens duizenden van

Mengelwerk.

ZAAK VAN DE ABDIS VAN MINSK.

Wij willen heden nog eenige woorden zeggen over de verklaring der eerwaardige moeder, abdis van Minsk en de zoogenoemde wederlegging aan den heer van Bontenietf toegeschreven.

Wij beginnen met te verklaren dat de volgende bemerkingen geenszins hare aanleidende oorzaak vinden in de nieuw aanvullen, waaraan de *Semeur* (1) zich tegen de waarheid en het gezond verstand, tegen de rechtvaardigheid en de menscheit heeft schuldig gemaakt. Wij hebben, zoo veel de aangelegenheden van Rusland aangaat, de hoop opgegeven om den *Semeur* te overtuigen en dus ook het verlangen om hen te bestrijden. De *Semeur* verklaart nog gisteren (2) dat zijne denkwijze over het verhaal der religieuze martelares niet berust op deze of gene punten, tot heden voor het publiek behandeld, maar op de innerlijke klaarlijkheid der vastheid van dit verhaal. Dit verhaal, zegt de *Semeur*, is een zamenweefsel van daadzaken die fysiek onmogelijk zijn. Bewijs nu dat elke der verklaringen die geloofwaardige getuigen, die voor de balie van Europa tegen het russisch despotisme is opgetreden; haal het eerbiedwaardig en minst verdacht gezag aan; wij bij de tegenprekers met den vinger klaarlijkke leugens aan: de *Semeur* antwoordt u, dat gij wonderen verhaalt, en hij niet aan wonderen gelooft.

Hij laat het zelfs daarbij niet; hij betwist zelf het bestaan van het klooster van Minsk. Zusters der Liefde getuigen met de Basilissen der stad in aanvulling te zijn geweest; de poolache emigranten verklaren dat dit klooster beter te Minsk bekend is dan de St. Rochus-Kerk te Parijs bekend is; fransche officieren, die door Minsk getrokken zijn hebben dit klooster gezien, zij schrijven zulks en bekrachtigen het met hunne naamtekeningen; de *Semeur* gelooft evenwel niet meer aan het klooster van Minsk dan aan de wonderen. Een ieder zal dus de reden begrijpen waarom wij op dien voet niet meer redetwisten met het protestantsch blad. Het vindt zelfs dat ons stiltzigen veelbetekenend is en het heeft gelijk.

Laat ons den *Semeur* ter zijde laten, om ons alleen bezig te houden met die beruchte nota, welke eens zekere waarde ontleent heeft aan den naam van dengene, aan wie zij wordt toegeschreven, maar waarvan wij niet ophouden ten stelligste de dageliks raadselachtiger worden de authenticiteit, en vooral het officieel karakter te betwisten. Wij hebben reeds gezegd, dat dit klein gedrukt schriftje geen der onderscheidende kenmerken draagt en met geenen enkelen vorm bekleed is der nota's, welke van eenig gouvernement afkomstig zijn. De nota's rangen altijd aan met de officieele benaming van den erkenden agent, die dezelve inlevert; zoo is het echter niet gebleven met het russisch factum. Zoo als zij aan de kennis van het publiek gebragt werd, is deze nota nog ontbloot van de handteekening des gevolmagtigden ministers; zij is, indien men haar gelooven mag, niet afkomstig van de ambassade te Rome maar van St. Petersburg; zij draagt zelfs niet de dagteekening waarop zij geschreven is, eene nalatigheid welke volgens alle regelen, reeds genoegzaam zou zijn, om haar onder de apocriefe stukken te rangschikken. Niemand is het overigens onbekend, dat wanneer nota's van hoog belang opgesteld worden in het cabinet van het ministerie van buitenlandsche zaken en van daar, gereed, aan de hoofden der ambassades of legatien gezonden worden, zij nooit anders, dan met de eigene handteekening dezer laatsten, in de kanselarijen, aan welke zij gericht zijn, aangenomen kunnen worden. Men kan dus vaststellen dat de nota van den heer van Bontenietf nooit aangeboden is en nimmer ontvangen zou geworden zijn in den vorin, welken zij heeft en die haar hoogstens het aanzien doet behouden eener verdedigende memorie, onder eenen naamlozen vorm door het russisch gouvernement in het licht gegeven.

Deze memorie nu vervalt reeds bij den aanvang in het ongelijk, van, behalve het bestaan der vervolging, eene reeks van andere daadzaken te ontkennen, welker waarheid door geheel Europa erkend en klaarlijkke is. Wat het verhaal der abdis zalve betreft, zij gaat zoo ver van als eene fortuinzoekster voortstellen, die men niet weet

(1) Die den *Semeur* kennen wil, leze het Journal de la Haye en den Evangelischen Kerkbode.
(2) Deze verklaring is te vinden in het Journal de la Haye van Zondag 29 maart.

van waar zij komt, eene zesjarige vrouw, die door authentieke bewijschriften hare gansche reis staat; die door een aantal emigranten in Frankrijk hekend is; wier lijchaam, door hare kwalen en wonden, het lijden en de waarheid staft, en aan welke men aardelijk redelijkerwijze geene beweesredenen kan toeschrijven, om zichzelf in de wagenchaal te stellen en onseibbaar in het verdere te starten door het plegen van het gemaklijkt te ontmaskeren bedrog. De minste Zuster had even eens het Westen van dezelfde klagen kunnen doen waergalmen en hetzelfde medelieden en verontwaardiging gaande maken. Maar noem! Deze vrouw heeft zich eenen naam, titels en waardigheden aangenomigd, op dat deze aanmetting nog gemakkelijker te beschamen zou zijn, indien zij beschaamd had kunnen worden. Zij is echter niet beschaamd geworden in eendeel; het onderzoek heeft slechts tot de staving geleid van die punten hare verklaring, welke het meest betwist werden.

Ons doel is niet om de zegepraalende wederlegging der russische memorie, in ons blad medegedeeld en door elf namen der voornaamste leden der emigratie bekrachtigd, te verminderen. Wij willen er slechts nog eenige beschouwingen bijvoegen, overigens gestaafd door andere daadzaken, die nog kunnen strekken om deze droevige geschiedenis toelichten.

Wij zien in deze ijzingwekkende zaak een geding, dat voor de balie der publieke opinie bepleit wordt. Wanneer eene groote misdaad de maatschappij bedroeft heeft, wekt de klacht van het slagtoffer al dadelijk de vooringenomenheid in dezelve voordeel. Dit is billijk; want het algemeen gezond verstand begrijpt ligter de mogelijkheid eener misdaad, welke steeds eenig voordeel aan den pleger derzelve verschafft, dan de mogelijkheid eener lasterlijke aantijging, die niet uitgelokt is noch door eenig, althans gepijndend belang, noch door haat of wraakzucht. In allen gevalle kunnen de bloote onkenningen van den beschuldigde, tot nader uitkomst, geenen invloed hebben op den geest der regters; en in de zaak der martelares van Minsk bestaat alle reden tot de toepassing van den stelregel, zoo bekend bij de misdadigers: *si fecisti, nega*. Inderdaad, men zou al een hoog denkbeeld moeten koesteren over de waarheidsliefde van het russisch gouvernement, om het in staat te achten dezelve eigene chantage bloot te leggen, door zich, hoe groot ook de bekendheid zij der door hetzelfde gepleegde vervolging, schuldig te bekennen aan de wreedheden, waarvan het beschuldigd wordt.

En wil men nu weten, hoever het russisch gouvernement des noods de onbeschaamdheid kan brengen, door zelfs de meest bekende daadzaken der geschiedenis van onzen tijd te loochenen? 1812 zal ons daarvan een voorbeeld leveren. Ondanks de tastbare ongerijmdheid, welke gelegen is in het volhouden, dat de eerste daad van een zegepraalend, maar uitgehongerd, naakt en onder vermoedigen bewijkend leger, bij dezelve intrede in eene grootte en rijke hoofdstad, zou zijn om die stad, met de onmetelijke hulpbronnen, welke zij hare nieuwe gebieders aan de hand geeft, te vernielen, (bazuinde men althoud dat het fransche leger Moscou stelselmatig aan de minnen had prijs gegeven. Men weet te Moscou, dat de gouverneur-generaal, graaf Rostopchin, drie maanden lang, had laten werken aan het vervaardigen der brandbare stoffen, welke moesten dienen om in al de wijken der stad den brand te stichten; men wist er, dat hij bij zijn vertrek al de gevangene misdadigers had losgelaten en hun genade beloofd onder voorwaarde, dat zij de stad in brand zouden steken. Men wist dat de fransche troepen, in hare wanhoop al de brandstichters, welke zij vonden, mededoogenloos doodden, en dat de militaire justitie van het leger er een aantal had doen ophangen aan de lantaarnpalen der buitenwallen. Een gansch leger, getuige dezer daadzaken, bevestigde derzelve echtheid; geheel Europa juichte deze ramp toe en begroette in dezelve het voortteeken van dezelve aanstaande bevrijding. Men zwaide lof en eer toe aan een vrijwillig besluit van het russisch volk; dat belaaft geen besluit nog eigenwil hebben kan; men vizekte de grootheid op van een, in de geschiedenis onbekend offer. En evenwel, wat deed het russisch gouvernement tegenover eene zoo duidelijk, zoo algemeen erkende waarheid? Om den haat der natie aan te hiten tegen soldaten, die onder de gestrengheid van het jaargetijde bezweken, verpligte het, onder bedreigingen, al de inwoners van Moscou, die te St. Peteraburg kwamen, tot het verspreiden der leugen, en wees hem, die het gewaagd zou hebben de waarheid, omtrent den brand te laten

hooren. Dezelfs dagbladen logen met eene even wonderbare als onbeschaamde volharding, en het leger, dat het volgend jaar zich over Duitschland verspreidde, verrastte de duitsche ligtgelovigheid door even nuttelooze als volgehouden verzekeringen. Parijs moest zich ook herinneren, dat de bewerker van den brand van Moscou, aan denzelfden invloed gehoorzaamende, een geschrift in het licht gaf, met het doel om zich vrij te pleiten van eene daad, waarop elk ander dan een russisch generaal roem zou gedragen hebben. Het geschrift van den graaf Rostapchin werd gereedelijk door zijn gouvernement beaamd; het is nog in omloop en eene vertaling daarvan in de beide hoofdsteden voorhanden gesteld.

Indien het aldus gelegen is met eene daadzaak, welke gansch Europa als eene eer aan het russisch volk toeschreef, wat zal het dan heden zijn, nu het wreedheden geldt, welke datzelfde gouvernement met schande overladen, en dat, tot dat het dezelve zal uitgewischt hebben, het aan den afschuw en den haat der beschaafde volkeren van Europa blootstelt?

Maar van welke uitwissching kan hier spraak zijn? De godsdienst vindt hare uitwisschingen in het berouw, voorafgegaan of althans gevolgd door herstellingen, geëvenredigd aan het gepleegde kwaad; de menschelijke gerechtigheid, minder barmhartig, vordert voor alles de straf der schuldigen. Waarom vermits men dan nog niet, dat de aartsbisschop Siemaszko naar St. Petersburg geroepen, door de synode onderzocht, met degenen, die nog overblijven van de Zusters der eerwaardige moeder Makrena, in tegenwoordigheid gebragt is? En indien hij schuldig bevonden is, waarom is hij dan nog niet, volgens de russische gebruiken, van zijne bisschoppelijke waardigheid ontzet en naar een klooster verwezen? Dan alleen zou het russisch gouvernement kunnen trachten zich vrij te pleiten van deelneming, althans van blinde toelating dier wreedheden; en dan nog zou het onderzoek moeten plaats hebben in tegenwoordigheid van eenige commissarissen uit Rome gezonden; zonder dat zou hetzelfde weinig vertrouwen in Europa verwerven.

En wat is er dan in het verhaal der abtiss van Minsk, dat niet meer dan waarschijnlijk is? Zijn niet reeds een onnoemelijk aantal andere martelaren haar op die loopbaan vooruitgegaan? Heeft het orgaan van het russisch gouvernement, dat zich vooral tegen het dagblad *le Trois-Mai* en ondergeschikt tegen *l'Univers* aantant, sedert vier jaren iets gedaan, om de stukken te wederleggen, welke ons door den H. Stoel bekend zijn gemaakt, ten vervolge op de vermaarde pauselijke allocutie van het jaar 1842? Heeft hij getracht het bestaan der ukase van 21 maart 1840 te betwisten, welke betrekking heeft op de voorgewende apostaten en woorde-lijk aangehaald wordt in het werk: *Persecution et souffrances de l'Eglise catholique en Russie*; een werk dat der lezing overwaardig is, bij welke ukase de apostaten beroofd worden van het wettelijk voorrecht der verjaring; dat op alle andere misdaden, zelfs op den vadermoord wordt toegepast? In dat waarheid-ademend werk; lezen wij op bladz. 463 deze noot:

» Om zijne vermaningen meer klem bij te zetten, draagt men zorg, de schuldigen in russische kloosters, elk naar zijne kunne, op te sluiten, aldus de gevangenhouding voegende bij de verbaard verklaring. Daar zijn zij, zonder hooger toezigt, overgelaten aan den versoenenden ijver van monniken of religieuzen, die door middel van opsluizingen, kastijdingen en straffen van anderen aard het sotte zoo ver brengen, dat zij tot de kulde terugkeeren.»

Wij eindigen met deze aanhaling. Helas! Indien Europa nog bedrogen wordt, is het niet, omdat de openbaarbaarmakingen, welke aan hetzelfde geworden, overdreven zijn, maar omdat men voor hetzelfde nog meer verborgen houdt dan het west.

Wij laten nog twee verklaringen volgen, welke de waarheid van het bestaan van het klooster van Minsk nader staven.

» Ik ondergeteekende, voormalig kweekeling van het gymnasium van Minsk, daarna van de universiteit van Wilna, verklaar voor God en de menschen:

Dat het klooster der Zusters van den H. Basilis, door haren stichter opgericht werd eerst in het midden der stad Minsk, dicht bij de Hooge-Markt (*Wysokaj Marka*).

» Daar zij eene prachtige kerk hadden, welke aan de markt grensde en waarheen de religieuzen zich uit haar klooster begaven door

eene lange overdekte gaanderij, welke door drie bogen gedragen werd en eene breede straat doorsneed.

Na de tweede of derde verdeeling van Polen, werden de Basilissen door de Russen verjaagd, haar klooster aan de gehuwde popen weggegeven en hare kerk veranderd in eenen voornamen tempel der schismatieken (*sobornoia cerkiew*); de ongelukkige religieuzen werden verplaatst naar den regteroever van de Swilocz, op den berg der H. Drievuldigheid (*Trojeczka gora*).

In dit nieuwe klooster heb ik mijne moei gehad, Agnès Podbereska, die er meer dan vijftien jaren lang overste is geweest. Ook verbleef daar mijne oud-moeder, Julia Podbereska, die door haren ouderdom en verdienste, de moeder van het klooster werd bijgenaamd.

Ik verklaar dus, dat het eerste protest van den naamloze uit Frankfort en zijne laatste brieven schandelijke leugens zijn.

Liverdun (Meurthe) 12 maart 1846.

VICTOR ZIENKOWICZ.

» Mij gehoopt gevoelende door den pligt om getuigenis der in twijfel getrokken waarheid af te leggen omtrent het bestaan van een klooster der Basilissen te Minsk, zoo verklaar ik dat ik gedurende zes achtereenvolgende jaren Minsk heb bewoond, dat is van het jaar 1821 tot 1827. Ik heb er het klooster der Basilissen van den grieksch vereenigden kerkregel gezien en gekend en zelfs de godsdienstoefening bijgewoond in hare kapel, welke tot het gebouw van gemeld klooster behoorde. Dit klooster bestond toenmaals uit een groot gebouw, gelegen aan de oevers van de Swilocz, op eene hoogte, welke een gezigt over de gansche stad oplevert. Het was van steen opgetrokken, had twee verdiepingen en een balkon aan de zijde der rivier. Dit klooster een bestaan hebbende van twee eeuwen en een der voornaamste instellingen der stad zijnde, had zijnen naam gegeven aan dat gedeelte der stad, dat zich langs den linkeroever der Swilocz uitstrekt en thans genoemd wordt Trojecka-Gora (Berg der Drievuldigheid) wijl het klooster aan de Allereifigste Drievuldigheid was toegewijd. Ter staving waaraan ik onderteeken.

Parijs 28 maart 1846.

W. CHELCHOWSKI.
Straat du foin-Saint-Jacques 22.
(l'Univers.)

Advertentien.

HET STOOMJAGT JAN VAN ARKEL

zal gedurende de ZOMERDIENST 1846, van 's Hertogenbosch vertrekken des morgens ten 6 ure, en van Gorinchem in directe correspondentie met de Diligence der Onderneming van GEND EN LOOS, om tijdig te Utrecht vóór het vertrek der tweede Spoorlijn, naar Amsterdam, te arriveren.

Het vertrek van Gorinchem naar 's Hertogenbosch is 's namiddags circa 4 1/2 ure, na de aankomst der Diligence van GEND EN LOOS, dewelke van Amsterdam vertrekt per 2e Spoorlijn, en van Utrecht na aankomst derzelve aldaar. De Kantoren worden gehouden te Amsterdam, op den Dam; Directeur M. J. VAN DER HULST. Te Utrecht, op het Vreeburg in het Logement bij den Heer J. VAN STRUIVENBERG, Directeur BOUWMEESTER en te Gorinchem in het Bossche Veerhuis bij J. LINDEMAN, alwaar men alle noodige inlichtingen kan erlangen.

A. BOSSERS, Notaris gevestigd te Loon op zand, Arrondissement 's Hertogenbosch, zal ten verzoek van zijne Principalen, op Dingsdag den 21 April 1846, Provisioneel en veertien dagen daarna, zijnde Dingsdag den 5 Mei daaraanvolgende Finaal, leide in de natiemelden Huizinge, onder de Gemeente Udenhout, des namiddags ten 3 ure, openbaar opveilen en verkoopen:

Eene welbeklante BIERBROUWERIJ, gerentmeerd door de goede kwaliteit van

BIEREN, met KETEL, ROERKUIPEN, GEELKUIP, KOELBAKKEN, GESTKELDER, MOUTERIJ, PRIVAAT KELDER, en verder tot eene welingerigte **Brouwerij** benodigde vaste **GEREEDSCHAPPEN**; voorts een ruim hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS**, waarin met goed gevolg **Logement** en **Herberg** wordt uitgeoefend, **Achterhuis met Stal voor 60 Paarden en 18 Koeljen, Erf, Spaaiuse Tuin, Zaal- en Weilanden**, groot te zamen 24 Bunders 34 Roeden 90 Ellen.

Alles staande en gelegen binnen de Gemeente Udenhout, in de Houtsche Straat, Tilburg en Loon-op-zand.

De daartestellen Spoorweg van Middelburg naar 's Hertogenbosch over de Gemeente Udenhout komende, wordt hierdoor de verzending der Bieren naar elders zeer bevorderd, en kan de affaire aanmerkelijk worden uitgebreid.

Des begeerende kan de halve Koopsom tegen matigen intrest, op het goed worden gevestigd.

De GOEDEREN worden in Perceelen ongeveld, edoch bij den slag in Massa gebragt.

De GOEDEREN kunnen in gebruik worden aanvaard; de TUIN en het WEELAND te half Maart, het HUIS en de BROUWERIJ te 1e Mei en het BOUWLAND in de braine en witte Stoppelen alles van het jaar 1847.

Nader berigt te bekomen bij de Erven W. PIJNENBURG onder Udenhout en ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

Door overlijden is de **BEDIENING van VELD WACHTER**,

in de Gemeente *Vierden* opengevallen. Sollicitanten voorzien van de nodige bewijzen van goed zedelijk gedrag en vereischte geschiktheid, gelieven zich voor den 20 April a. k. bij den Burgemeester dier Gemeente aan te melden. Gegageerde liefst ongehuwde of gehuwde Militairen zonder kinderen, zullen het meest in aanmerking komen.

GEB. MULLER, Boekhandelaars te 's Hertogenbosch, hebben uitgegeven en verzonden:

HANDBOEK

VOOR

SCHOOLPZIEKERS, GEMEENTERESTUREN, PLAATSELIJKE SCHOOLCOMMISSIEN, COMMISSIEN VAN TOEZICHT, ONDERWIJZERS EN ONDERWIJZERESSEN,

IN DE Provincie Noord-Brabant,

BEVATTENDE DE ALGEMEENE WETTEN EN BESLUITEN AANGAANDE HET

LAGER ONDERWIJS

VAN 15 Junij 1801, 29 Julij 1803, 3 April en 23 Mei 1806, 20 Maart 1814, 27 Mei 1830, 13 Augustus 1831 en 2 Januarij 1842;

DE N E V E N S

AL DE PROVINCIALE REGLEMENTEN, BESLUITEN EN VERORDENINGEN, BETREKKELIJK HET LAGER ONDERWIJZEN

IN NOORD-BRABANT.

PRIJS f 1,25

Gravenmarkt

van 's HERTOGENBOSCH, Maandag en Dingsdag 30 en 31 Mgart. ROGGE f 8.00 a f 7.85 f 8.40. BOEKWEIT f 7.50 f 8.00 a f 8.50. HAVER f 2.25 f 3.50. GORTHAVER niet aan.

AMSTERDAM, 30 Mgart. Twee bij vorige prijzen aan cono. 125 p. ch. 5225 bij partij. Rogge prijs: 122 p. a. Prijs f 2.68. Gerst prijs: 112 p. f. Deens, f 1.60. Haver prijs: 84, 88 p. f. 4.25, 1.86. Boekweit behield prijs f 1.20 p. ch. bij partij f 2.70.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Hertogenbosch.